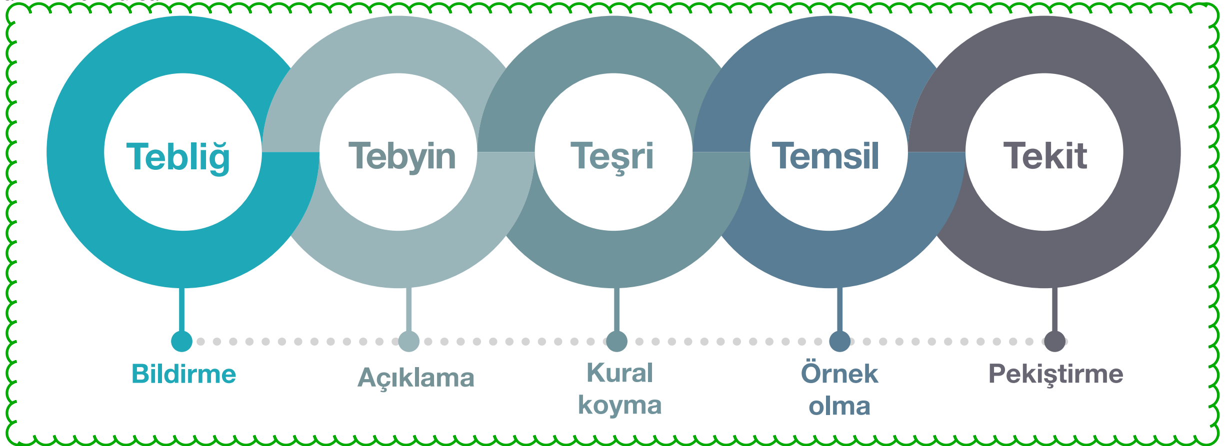
1.3. SÜNNETİN DİNDEKİ YERİ VE BAĞLAYICILIĞI

Görsel 1.6
Vahyi insanlara tebliğ eden Hz. Muhammed'in (sav) isminin bulunduğu hattır.
Hattat: Ahmet Bursalı

Sünnet, İslam'ın anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'den sonra gelen temel kaynaktır. Bu kaynağın önemini kavramak, Hz. Peygamber'in dindeki konumunu bilmekle mümkündür.[25] Hz. Muhammed (sav) *(Görsel 1.6)* bir beşer olmakla birlikte vahyi insanlara ulaştırmakla görevlendirilmiş bir resuldür.[26] Kur'an-ı Kerim'de Allah Resulü'nün izinden gidilmesi emredilmiş, müminlerin onu örnek alması gerektiği vurgulanmıştır.[27] Çünkü Hz. Peygamber, kendisine vahyedilenleri bildirmiş ve yaşantısında vahyin çizgisinden ayrılmamıştır.[28] Onun rehberliğini takip etmek Yüce Allah'ın gönderdiği vahye tabi olmak anlamına gelir. Bu sebeple ona itaat, Allah'ın (cc) rızasına ulaşmanın vesilesi olarak görülmektedir. Bu konuda Kur'an'ı Kerim'de **"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."[29]** buyrulmuştur.

SÜNNETİN GÖREVLERİ

Grafik Bilgi 1.4
Hz. Muhammed'in (sav) peygamberlik görevleri

Hz. Muhammed (sav), Allah'ın (cc) emir ve yasaklarını hiçbir değişikliğe uğratmadan insanlara aktarmıştır. Allah Resulü'nün vahyi insanlara bildirme görevine tebliğ denir.[30] Hz. Peygamber'in tebliğ ettiği vahyi insanlara açıklamasına ise tebyin adı verilir.[31] Nahl suresinin 64. ayetinde **"Sana kitabı, özellikle ayrılığa düştükleri konuda onları aydınlatman için ve inanan bir topluluğa rehber ve rahmet olsun diye indirdik."** buyrularak Hz. Peygamber'in tebliğ ve tebyin görevine vurgu yapılmıştır.

"Namazı benden gördüğünüz gibi kılın."
(Buhari, "Ezan", 18)

Allah Resulü insanlara namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetleri sözlü olarak açıklamıştır. Kur'an'ı Kerim'de detaylarından bahsedilmeyen bu ibadetleri uygulamalı olarak da göstermiştir. Aynı zamanda anlamı kapalı ayetlere açıklık getirmiş, ahiret hayatına dair konularda ümmetini bilgilendirmiştir. Bu bakımdan Kur'an'ı Kerim'in pek çok ayetinde müminlere Hz. Peygamber'e tabi olmaları emredilmiştir. **"Ey iman edenler! Allah ve Resulü'ne itaat edin, söylediklerini işittiğiniz hâlde ondan yüz çevirmeyin."[32]** ayeti konuyu destekleyen örneklerden biridir.

Resulullah'ın vahyi insanlara tebliğ ve tebyin etmesinin yanı sıra teşride bulunma görevi de vardır. Sözlükte kanun koyma anlamına gelen teşri,[33] Allah Resulü'nün bir konu hakkında kural koyma yetkisini ifade eder. Azı dişi olan yırtıcı hayvanların ve avını pençesiyle parçalayan kuşların ve ehlî eşeklerin yenilmesini Hz. Peygamber'in yasaklaması bu duruma örnek verilebilir.[34] Kur'an-ı Kerim'de yer alan **"... Peygamber onlara iyiliği emreder ve onları kötülükten meneder; yine onlara temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar…"[35]** ayeti ile teşri görevine işaret edilmiştir.

Resulullah'ın bir başka görevi temsildir. Temsil, Hz. Muhammed'in (sav) dinî ve dünyevi konularda Müslümanlara örnek olmasıdır *(Görsel 1.7).* Kur'an-ı Kerim'de "**Ant olsun ki Allah Resulü, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için en güzel örnektir."[36]** buyrularak bu konuya işaret edilmiştir.

Pekiştirme anlamına gelen tekit,[37] Resullullah'ın Kur'an hükümlerinin öneminin vurgulayarak tebliğ etme yetkisini ifade eder. Allah Resulü, ibadetlerin önemini tasdik etmiş, müminleri bu ibadetleri eda etme konusunda teşvik etmiştir. Hz. Peygamber'in namazın sevabını haber verdiği *"Cennetin anahtarı namazdır..."[38]* hadisi tekit görevine örnek verilebilir.

Resulullah, Allah'ın (cc) birliğini tanımayan ve dinî ve ahlaki yönden cahil kalmış bir toplumu ilahi vahiy rehberliğinde dönüştürerek örnek oluşturacak bir konuma getirmiştir. **"Andolsun ki Allah; içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, onları arındıran, onlara kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur..."[39]** ayetinde Hz. Peygamber'in bu özelliğine vurgu yapılmıştır.

Kur'an'ı Kerim ve hadislerde belirtildiği üzere sünnet Kur'an'ı Kerim'den ayrı ve bağımsız değildir.[40] Sünnet vahye dayanır ve Kur'an'ı açıklayıcı bir konumdadır. Bu sebeple Allah Resulü'nün hadisleri müminler için bağlayıcı niteliktedir. **"O, nefis arzusu ile konuşmaz. Kur'an ancak kendisine bildirilen bir vahiydir."[41]** ayetinde bu gerçeğin önemine işaret edilmiştir.

Hz. Peygamber'e tabi olmak onun sünnetini öğrenip yaşama aktarmakla mümkündür. Sahabiler, Kur'an ve sünnet arasındaki ilişkinin öneminin farkında olarak Resulullah'ın söz ve davranışlarını buna göre değerlendirmişlerdir. Hz. Peygamber'in uygulamaları eğer vahiyle bildirilen bir hükümse ona itiraz etmeden uymuşlar, değilse kendileri de konuyla ilgili fikir beyan etmişlerdir. Örneğin Bedir Savaşı'nda Hubab bin Münzir, Allah Resulü'ne ordunun yerini vahye göre mi yoksa kendi görüşüne göre mi belirlediğini sormuştur. Resulullah seçimin kendisine ait olduğunu ifade etmiş, bunun üzerine Hubab bin Münzir yerin değiştirilmesini teklif etmiştir. Hz. Peygamber de sahabisinin önerisini kabul etmiştir.[42]

Hz. Peygamber örnek alınırken onun insani ve peygamberlik yönlerinin ayırt edilmesi gerekir. Resulullah'ın balı sevmesi ve kına kokusundan hoşlanmaması gibi özellikleri örnek alınması zorunlu sünnetler değildir. Adaletli ve merhametli oluşu, nafile ibadetlere devam etmesi gibi özellikler ise örnek alınması gereken davranışlarıdır *(Görsel 1.8).*

Görsel 1.7
Merhametli olmak, Hz. Peygamber'in sünnetine uymaktır.

Hadis ve sünnet, dinin doğru anlaşılmasında müminlere yol gösteren bir pusula gibidir. Kur'an-ı Kerim'de bu hususta müminlere sık sık hatırlatmada bulunulmuştur.[43] Dolayısıyla hadis ve sünnet, Müslümanlar için bağlayıcı bir nitelik taşımaktadır.

Etkinlik-3

Amaç	Sünnetin İslam dinindeki yerini ve bağlayıcılığını anlayabilme
Yönerge	**Aşağıdaki uygulama adımlarını takip ederek etkinliği gerçekleştiriniz.** 1. Aşağıdaki ayetleri okuyunuz. "... Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin. Allah'a karşı gelmekten sakının…" (Haşr suresi 7. ayet) "Kim, peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur…" (Nisa suresi 80. ayet) "Ant olsun, Allah'ın Resülü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır." (Ahzab suresi 21. ayet) "O, nefis arzusu ile konuşmaz. (Size okuduğu) Kur'an ancak kendisine bildirilen bir vahiydir." (Necm suresi 3-4. ayetler) "De ki eğer Allah'ı seviyorsanız bana ittibâ ediniz, bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın." (Al-i İmran suresi 31. ayet) 2. Bu ayetlerden hareketle sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığı ile Hz. Muhammed'in (sav) peygamberlik rolü hakkında çıkarımda bulununuz. 3. Aşamalı olarak önce ikili, sonra dörtlü ve daha sonra sekizli gruplar oluşturunuz. 4. Oluşturduğunuz gruplarda bir önceki grupta konuyla ilgili yapılan çıkarımları tartışınız. 5. Tartışmaları size verilen süre içerisinde farklı görüşlere saygı göstererek yapınız.
Değerlendirme	**Öğrendiklerinizden hareketle sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığıyla ilgili kısa bir metin yazınız.** ....

Kontrol Noktası

Aşağıdaki 1 ve 2. soruların cevaplarını boş bırakılan alanlara yazınız.

1. "Ey iman edenler! Sizi hayat verecek şeylere çağırdıklarında Allah ve Resulü'nün çağrısına uyun ve şüphesiz bilin ki Allah, kişi ile kalbinin arasına girer. Unutmayın ki O'nun huzuruna götürüleceksiniz." (Enfal suresi 24. ayet)

Bu ayetten yola çıkarak aşağıdaki çıkarımlara katılıp katılmadığınızı belirterek gerekçenizi yazınız.

I. Allah (cc) ve Resulü'nün çağrısına uymak imanın bir gereğidir.

....

....

II. Kalpleri Allah (cc) yönlendirdiğine göre peygambere itaat etmeye gerek yoktur.

....

....

III. Kur'an ve sünnetin mesajına uymak kişiyi manevi anlamda diriltir.

....

....

2. Okul dergisinin kasım ayında yayımlanan sayısında "Sünnetin Dindeki Yeri" başlıklı bölümde şu metin yer almıştır:

Dinin temel kaynakları Kur'an-ı Kerim ve sünnettir. Hz. Peygamber'in söz ve fiilleri ilahi vahyi destekleyici niteliktedir. Resulullah'ın bu görevine ~~tebyin~~ adı verilir. Örneğin Allah Resulü namaz, oruç, hac gibi ibadetlerin yerine getirilmesi konusunda titiz davranmış ve müminleri bu konuda teşvik etmiştir. Bununla birlikte müminler, ibadetlerin nasıl yapılacağını detaylı bir şekilde Kur'an-ı Kerim'de bulabilirler.

Dergide yer alan bu yazıda bazı bilgi yanlışları bulunmaktadır. Derginin aralık ayındaki sayısında yayımlanmak üzere söz konusu durumla ilgili bir tekzip metni yazınız.

Dinin temel kaynakları Kur'an-ı Kerim ve sünnettir. Hz. Peygamber'in söz ve fiilleri ilahi vahyi destekleyici niteliktedir. Resulullah'ın bu görevine tekit adı verilir. Örneğin Allah Resulü namaz, oruç, hac gibi ibadetlerin yerine getirilmesi konusunda titiz davranmış ve müminleri bu konuda teşvik etmiştir. Kur'an-ı Kerim'de ibadetlerin yerine getirilmesi gerektiği beyan edilmiş ancak bu hususun nasıl uygulanacağı ile ilgili detaya yer verilmemiştir. Hz. Peygamber ibadetlerin nasıl yapılacağını söz ve davranışlarıyla müminlere göstermiştir.

Aşağıdaki 3. soruyu grafik bilgiye göre cevaplayınız.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed (sav)

"Kim, peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse (bilsin ki) biz seni onlara bekçi göndermedik."
(Nisa suresi 80. ayet)

"(Ey Muhammed!) Şüphesiz biz seni bir şahit, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik."
(Fetih suresi 8. ayet)

"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisin geriye dönerse Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."
(Al-i İmran suresi 144. ayet)

"Ant olsun, Allah'ın Resulü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır."
(Ahzab suresi 21. ayet)

3. Verilen ayetlere göre aşağıdaki çıkarımlardan hangilerine ulaşılabilir? Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

I-IV-V-VI-VII

- **I.** Kur'an-ı Kerim, Hz. Peygamber'in örnek alınmasını emreder.
- **II.** Hz. Muhammed'in (sav) ölümü İslam âlimlerince reddedilmiştir.
- **III.** Peygamberler, insanların davranışlarını değiştirmekle sorumludur.
- **IV.** Hz. Peygamber'e bağlılık, Allah'a (cc) olan bağlılığı gösterir.
- **V.** Hz. Muhammed'den (sav) önce de peygamberler gelmiştir.
- **VI.** Hz. Peygamber insanlığa uyarıcı olarak gönderilmiştir.
- **VII.** Hz. Peygamber'e uyanlar doğru yolu bulmuş olurlar.